

Verslag van de vergeefse speurtocht naar Sierlijke witsnuitlibel *Leucorrhinia caudalis* rond het Belversven

Aanleiding

In 2003 stuurde Tim Faasen via de libellen e-mail cirkel een melding dat hij een verdachte wit-snuitlibel bij het Belversven had gezien. Met Tim en ondergetekende besloten we om in 2004 gezamenlijk dit gegeven te checken. Daarbij hebben we besloten: hoe meer mensen er parallel in het gebied aanwezig zijn, hoe meer kans dat de sierlijke witsnuitlibel *Leucorrhinia caudalis* gevonden wordt. De laatste zekere vondst in Nederland is nog steeds op het Groot Malpieven bij Valkenswaard op 26 mei 1970. De laatste waarneming bij de Oisterwijkse vennen (waar de soort rond 1930 vrij zeldzaam was) is van 14 juni 1951. Op het Belversven is de laatste (en tevens enige waarneming) op 5 juni 1921 gedaan.

Als eerste datum hadden we zaterdag 15 mei 2004 gekozen om bij de Oisterwijkse vennen de omgeving van het Belversven te gaan zoeken naar de aanwezigheid van de sierlijke witsnuitlibel. De gekozen datum was aan de vroege kant, maar is de enige die we op dat moment gezamenlijk kunnen vinden. De tweede datum was op zaterdag juni 2004, toen zijn we met twee roeibootjes met beduidend slechter weer het Belversven opgegaan.

Resultaten 15 mei 2004

Op zaterdag 15 mei 2004 met mooi weer op zoek gegaan naar de sierlijke witsnuitlibel bij de meer voedselrijke vennen van de Oisterwijkse vennen. Twee groepen gingen (nadat we ons hadden verzameld bij station Oisterwijk) de verre omgeving van het Belversven afzoeken. Verder belde ons één groepje NVL-ers vanuit het zuiden van de Kampina, dat ze daar aan het zoeken waren. Uiteindelijk waren we met zo'n 18 mensen in drie groepen op pad. We hebben enkele leuke ons nog niet bekende vennen bezocht. In droge delen daaromheen vlogen wel noordse- en venwitsnuitlibel LEUCRUBI en LEUCDUBI maar de sierlijke witsnuitlibel LEUCCAUD blijft voorlopig nog gewoon verdwenen uit Nederland. Tim Faasen heeft met zijn deel van de excursie het Belversven aan een grondig onderzoek onderworpen. Ik ben met mijn

deel meer ten noorden daarvan naar de vennen en plasjes geweest.

Leukste vondsten van deze dag waren:

- voortplantende bruine winterjuffers SYMPFUSC op een recent plasje bij het Baandersveld;
- verdere voortplanting alleen nog maar van de vuurjuffer PYRRNYMP (tientallen eiafzettende tandems) en de viervlek LIBEQUAD (1x copula op

Foto: Marcel Wasscher

Met twee roeibootjes hebben we op 5 juni 2004 de hele oever van het Belversven afgespeurd.

ondiep ven direct ten noorden van Belversven met 25 patrouillerende mannetjes) en de smaragdlibel CORDAENE (1 ei-afzettend vrouwtje). Verder geen voortplanting ondanks de zon, terwijl de Variabele waterjuffer COENPULC in de Weerribben 10 dagen ervoor al wel aan het eiafzetten was;

- in het Belversven plant zich in ieder geval de smaragdlibel CORDAENE voort: er werd in de zuidwesthoek een larvenhuidje gevonden;
- populatie bosbeekjuffer CALOVIRG op de Rosep (ten noordwesten van het Belversven; 5 tamelijk juveniele dieren over 500m) naast een uit honderden dieren bestaande populatie van de grote beekschaaftenrijder GERRNAJA. Dit toont de goede kwaliteit van de Rosep aan;
- in totaal zijn er 21 libellensoorten waargenomen op de drie excursies samen: hier opgesomt op volgorde van hun wetenschappelijke naam. De grote keizerlibel ANAXIMPE (1 uitsluitend), glass-

nijder BRACPRAT (op enkele vennen en het Baandersveld en langs de Beerze), bosbeekjuffer CALOVIRG (Reusel), weidebeekjuffer CALOSPLE (Beerze), speerwaterjuffer COENHAST (Klokkentorenen 10), azuurwaterjuffer COENPUEL, COENPULC, smaragdlibel CORDAENE (veel: het eerste individu werd al gelijk bij het station Oisterwijk gezien), watersnuffel ENALCYAT (nog heel weinig), grote roodoogjuffer ERYTNAJA, plasrombout GOMPPULC (één uitsluitend uit rustig deel Beerze; en één individu gefotografeerd in de omgeving van het Belversven), beekrombout GOMPVULG (Beerze), lantaarntje ISCHELEG, venwitsnuitlibel LEUCDUBI, noordse witsnuitlibel LEUCRUBI, platbuik LIBEDEPR, Viervlek LIBEQUAD, gewone oeverlibel ORTHCANC, blauwe breedscheenjuffer PLATPENN (Beerze), vuurjuffer PYRRNYMP, bruine winterjuffer SYMPFUSC;

■ planten als Moerashershooi, Wateraardbei, moeraswederik, moerasvaren (noordrand Belversven: laagveenachtig), klein blaasjeskruid, veenbes, draadzegge, snavelzegge, vlottende bies;

■ verder een twintigtal bonte dikkopjes, vrij veel

Foto: Marcel Wasscher

Stukje laagveenbegroeiing met Moerasvaren aan de noordoever van het Belversven.

groentjes, meerdere levendbarende hagedissen, havik, boomvalk, blauwborst.

Resultaten 5 juni 2004

Op zaterdag 5 juni 2004 was het beduidend slechter

Foto: René Manger

weer dan op de eerste excursiedag. De hele dag was het bewolkt, niet erg warm en viel er zelfs af en toe motregen. De boottocht van de twee excursies met boten ter beschikking gesteld door de visvereniging deels succesvol. Alle delen van het Belversven zelf konden namelijk goed afgezocht worden. Echter voor libellen was het duidelijk minder geslaagd. Slechts algemene soorten als het lantaarntje ISCHELEG, de grote roodoogjuffer ERYTNAJA en de vuurjuffer PYRRNYMP werden gezien. In het Belversven zijn enkel grote velden witte waterlelie en Gele plomp aanwezig, aan de oevers plaatselijk velden kleine lisdodde. In de noordwesthoek was een rietveld met moerasvaren aanwezig. Het grootste deel van de oevers van het ven is begroeid met wilgenbos en daardoor vanaf de oevers moeilijk toegankelijk.

Conclusie

Sommigen denken dat het Belversven “biologisch dood is” door al het bijvoederen door de vissers. Tim Termaat heeft echter enige tijd terug in de zuidwesthoek van het Belversven libellensoorten als de smaragdlibel CORDAENE, glassnijder BRACPRAT en maanwaterjuffer COENLUNU waargenomen. Tim Faasen had op het ven in 2003 ook een eiafzettend vrouwtje plasrombout GOMPPULC gezien. De smaragdlibel heeft zich met zekerheid in 2004 in het Belversven voortgeplant.

Tijdens onze twee bezoeken bleek het water van het Belversven zelf helemaal troebel te zijn. Nergens waren heldere delen met ontwikkelde ondergedoken waterplantenvegetatie aanwezig. Dit biotoop is noodzakelijk voor de sierlijke witsnuitlibel.

